

עוֹמָה עוֹר-הַנְּמָר*

קטע מן האפוס הגורג'י של

שוֹמָה רוֹסְטָאָבְלִי*

מאת שאול משרניחובסקי

פְּתִיחָה

צַר כְּלִי-הָעוֹלָם, בְּרֵאתָ בְּכַחַךְ וּבְרַב־אוֹנֶקָה!

בְּחַיִּים נִפְחַתָּ רוּחַ מֶרְקִיעַ, מִמְּעוֹנֶךָ,

אַרְץ לְאָדָם קִבְעָתָּ בַּעֲדֵי-גוֹן, בְּרִצוֹנֶךָ;

וְנִסְיָכִים יִצְרַתָּ בְּצִלָם וּמְלָכִים תִּבְנִית־גְּאוֹנֶךָ.

אֵל יְחִיד! אַתָּה יִצְרַתָּ כָּל-צִוְרוֹת הַחַי – כָּלֵן,

לִי מִגֵּן הָיָה, תִּנְנִי כַחַךְ וְאֶגְבֵּר עַל שְׁטָן,

שָׁמַר לִי (עַד אֲרָאָה הַמּוֹת) לְהִבְאֵהָבָה אֵימָן;

מִחֶלְקְךָ סֶבֶל לִי מֵאֵז הַיּוֹכֵן!

(*) ברשיון הוצאת שוקן, ירושלים.

א) שמו של המשורר הגורג'י שוטה רוסטאבלי עדיין זר להמון קוראינו, וסובר אני, שכדאי לו לקהל להכיר את משוררה של גרוזיה, פייטנה החביב עליה ביותר, הפופולארי ביותר, שאת שיריו היא שומרת זה שבע מאות וחמשים שנה.

רוסטאבלי, כלומר איש כפר רוסטאבי שבמדינת מסחסיה, אין אנו יודעים הרבה על אודותיו. לפי המסורה היה יתום, ודודו נזיר אחד גדלהו. תחלה למד בבית הספר שעל יד הכנסייה, אחרי כן שלחוהו לשם השתלמות לאתונה ולירושלים. לאחר שובו לארצו הסתופף בחצרות המלכה תמר, אשה מפורסמת ביפיה, שמשלה בארץ מלבא טרפיזונד ועד הים הכספי, וחבבה את השירה. רוסטאבלי היה ממקורביה ושמש לה גזבר. יש אומרים שאהב אותה בכל נפשו ומאדו ושר לכבודה שירים.

בסוף ימיו נכנס למנזר „מצלבה“ שבירושלים (בעמק מתחת מרחביה), ושם מצאו את תמונתו תלויה על אחד העמודים וכתוב עליה „יסלח השם לשוטה אשר ציר זאת וכו' אמן, רוסטאבלי“.

בשנה העברה חגגו בכמה ארצות, וברוסיה בפרט, את זכרו של שוטה רוסטאבלי, מחברו של הפואימה העממית של עם גרוזיה, ושעד היום משוררינו, הסאזאנדארים — שרים אותה בלויית מנגינה על הסארי.

השיר הניתן בזה משמש פתיחה לפואימה.

טשרני.

ג. ב.

ב„מאזנים“ נדפס קטע מן הפואימה הנ"ל: טריאל מספר איך הכה את הארי ואת הגמר. לקרא בהברה הספרדית, המשקל — זה של המקור.

מלך-כפיר השש אל חרב, אל מגן ואל חנית,
ומלכה לה לחיים – אדם, שצרה – אכטיס,
איך ארטיב נפשי ואער שיר להם, בו גיל אכניס?
אך האיש בו התבוננו דבש וחלב? טעם – ישיש.

על תמר שירה נעירה, היא לעד בעין-שורה,
ואני כבר אמרי שפר כליל נתתי בראש טהורה.
קולמסי-עטי טבלתי באגם עינה שחורה,
בוא, שירי, בקל-לב בלהב ממורט יפה, נורא.

למלכה אעירה נומר; לי גורל קשה חתך;
להלל ליל שמורותיה, עפעפיה, שער רך,
ופניני-חלב שניה, שפתותיה – אדם לח;
אפס גם פטיש-עופרת סלע יפוצץ כי נך.

לי נחוץ כל-און האמר, לב יוקד, כנור-רון רב,
חזיון, – ותרעים רעם אמרתי, תול כצו,
ארומם את טריאל**, כי אושיבנו במתי-עב.
נבורי שלשה, ודרך רק אחת, אחד הקו.

נעשה כלנו אנד, נבכה לו לטריאל;
שיקד ביקוד האהב, כאב הסתיר ולא חלל;
ואני מטוען חץ-צער, רוסטאבלי המשורר,
אגדות עליו ספרו חרותין פניני-הלל.

תאהב – הופע פשמש רב הנגה, רב האור;
קום חוק, אמץ בתפארת הוד כסמל דור נדור,
לב נדיב, חכם, רבי-סבל, הראשון בכל, בתור;
אפס אם כל זה חסרת, כלום אתה אפיר-נבור?

** גבור הפואימה.

אֶהְבֶּה, – סוּדֵה־סוּדוֹת אֶת! חֲלוּמוֹ שֶׁל מְאֹשֵׁר!
 קִרְב־תִּנְפֵשׁ – הִיא אֵינְנָה אֶךְ אִנּוּהָ אוֹ לֵהֵב זֶר!
 אֶהְבֶּה יֵשׁ וְתֵאֵוֶה יֵשׁ; בֵּין הַשְּׂתִימִים תְּהוּם נִקְרָה.
 מֵה בֵּין זֶה לְזֶה תִּבְיָנָה, אִם אֵי תִמְרָתִי תִשְׁמַר.

רְגֵשׁ קָיָם כִּי יֵהִי, לֹא תִתּוֹר אַחַר אִנּוּהָ,
 בְּאֵם תִּרְחַק מִמֶּנָּה תוּכַל קוּם בְּלֵהֵט לֹא כָבֵה,
 וְכֶאֱמוּנָה מִתְמַדֶּת לָהּ לְשֵׁאת בְּאֶהְבֶּה;
 כִּי פְּגוּל גְּסוּת־הֵיֶצֶר, מְדוּחֵי אֲשֶׁת־תֵּאֵוֶה!

אֵל תֹּאמֶר בְּפֶה צְבוּעַ לְרַמְיָה: זֶה רְגֵשׁ רַךְ!
 זֶה – הַיּוֹם, מְחַר – אַחֲרָת; אֶךְ גַּם זֶה סוּפָה – תִּשְׁכַּח.
 כֶּךָ דִּרְכוֹ מֵאֲזוּ שֶׁל נֶעֶר, דוֹר נְלוּז וְהִפְכָּפֶךְ.
 עֶבֶד נֶאֱמָן קָרְאֵנוּ לְמוֹאֵס מְדוּחַ – כֶּרֶךְ.

אִם אֶהְבֶּתְ, מִכְּאוּבִיךָ תִשְׁאַמוּ עַר בְּלִיד,
 דְּמוּת אֶהוּבָתְךָ בְּלִבְךָ בְּקִטְנוֹת יוֹם יוֹם תִּהְלֵל,
 חֶרֶשׁ תִּתְהוֹלֵל, תִּבְקֶה חֶרֶשׁ, כַּנְרֵדֶךָ בִּשְׁלֵה־בֵת־אֵל.
 אֵל תִּירָא מְרוֹזְנֵי־אֶרֶץ, – מִפְּנֵי תִבְהֵל.

אִם אֶהְבֶּתְ, אֲנַחֲתִיךָ לֹא תִבְאֵנָה בְּקֶהֱל,
 אֶת אֶהְבֶּתְךָ תִסְתִּירָה, וְלֹא יִכִּירוּ בְרַמּוֹקֶל,
 וּמְלִעוֹ הִצִּילָנָה, סִמְנֵיהָ אֵל תִּגַּל,
 כִּי תִתְנַעֲנַע עָלֶיהָ, כָּאֵל מְשׁוֹשׁ אֵל כָּאֵב תִּצְהֵל.

הַמְשׁוֹרֵר מְכַפֵּר רוּסְטָאבִי לְמִלְכָּה שׁוֹב שִׁיר אֶבְרָא
 לְמַפְקֶדֶת עַל רַב חֵיל בְּמִצְרֵי־שְׂאוּל לָהּ אֶקְרָא,
 כִּי נִפְשֵׁי עֵיפָה, אֵין גְּהָה שֶׁל קִסְמִים לִי לְעוֹרָה,
 תִּנִּי תְרוּפָה לִי וְנִרְפְּאֵתִי, אוֹ שְׁנַת־עַד בְּקֶרְקַע קֶרֶה.

אֲנִדּוֹת אֵירֵן, בְּגִרְוִינֵיהָ יִדְעוּן וְקֵן וְטָף,
 וּפְנִינִים מְנַנֵּב בָּאוּ, מִבְּרִיקוֹת מְכַף אֵל כָּף,

John G. Lewis

צַרְרֵתִין, קִבְעֵתִין בְּמִסְגֵּרַת חֲרוּזִים טְבוּעִים עַל צֶף
כְּדֵי שֶׁהַמְּלָכָה תִּקַּל לִי גִטְלֵי צִעְרֵי הָרֵב.

הֵן עֵינֶיהָ סְגוּרוֹנֵי – תַּחְוִינֵי בְּמִבְטָה,
חוֹלָה אֶהְיֶה אֲתַעֶה וּבְעֶרְבוֹת אֲדַר,
יִשְׁרָף גּוּפִי לְאַפֵּר; וְלוֹ רוּחֵי בְּגִיל יִסְעַד.
גְּבוּרֵי שְׁלֹשָׁה – בְּסִפֵּר אִישׁ אִישׁ אֶל שֶׁבַח וְחֵד.

נְנוּרָה גְּנֵרָה – קִבְּלָנָה בְּלֵי תְלוּנָה, כִּי הִיא שׁוּמָה:
יִחְרוֹשׁ אֶפֶר שְׂדֵהוּ; רֵד, חֵיל, בְּמִלְחָמָה!
שָׂכַר אוֹהֵב לְהִבְתָּרְגֵּשׁ, שְׁלוּמִיָּה – כָּל קִסְמָה.
רָגַשׁ נֹר – יִצְרִיכֵנוּ; וְזֶה שְׁלֹ קְדוּשׁ – כְּשִׁמָּה.

הַשִּׁירָה – מִתְנַת שְׁמַיִם, נִחְכְּמָה הִיא עֲלִיוֹנָה.
קִסָּם מִסְתוּרִין בְּאִמְרֵי הַמְּשׁוֹרֵר, בְּמִנְגִּינָה.
אֲנֹרְעֵר נְהַגִּיתִי מִקְצֵב וְרָם רֵן סֹחַ בְּגִנְיָנָה,
רַחֵב שְׁעִיפִים בְּמִסְגֵּרַת – זֶה שִׁירָה וְזֶה חֲנָה.

בְּמִרְחָק זֶה יִעֲבֹרְנוּ יִבְחֹן כַּחוֹ שֶׁל סוּס.
בְּמִשְׁחָק הוּא הַמְּנַצֵּחַ שְׁכֵנוֹן כְּדוֹר לְטוֹס.
וְאַתָּה, נְבוֹן אִמְרֵי־שִׁפְרָה, בְּלוֹם בְּתִיקָה כְּסוּס תְּפוּס,
אִם חֲלַשׁ הַשִּׁיר וְאִין כַּח לֹ בְעוֹק שֶׁל הַחֲרוּז.

צֵא וּרְאֵה פִּיטוֹן אִישׁ רוּחַ אִם כַּחוֹ שֶׁלֹּ כְּבָר תֵּשׁ,
אֲנִי חֲרוּזֵי צוֹלֵעַ, בְּמִלְיָצָה הוּא דֵל וְרָשׁ.
יִחְדַּל, יִפְסִיק הַשִּׁיר, אוֹ יִתְנַעֵר, וּמִחֲדָשׁ,
כְּאוֹתוֹ כְּדוֹר פּוֹרֵחַ, אֶל הַמְּטָרָה יִגֵּשׁ.

כְּלוּם פִּיטוֹן מִי שֶׁהֲצִלִיחַ וּבְמִקְרָה פִּלְט חֲרוּז
וּבְחִלּוֹמוֹ כְּפִיָּם לֹ מִחֲאִים, כְּבוֹד וּכְרוּז?
בְּחֲרוּז נִקְעַג יִטִּיחַ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת, תְּדִלּוֹת עֲווּז,
מִרְעִים: הִנֵּה שִׁיר פִּלְא! פִּרְדֵּי מִמְקוֹמוֹ יוּזוּ?

יש עוד פּיטנים, וְאַלֶּה פְּשָׁרוֹנָם אִינוּ נוֹצֵץ.
אמר לָמוּ וְלֹא יִכְרִיעַ לִב־אָדָם כְּאוֹתוֹ חַץ,
הוא צִיד וְלֹא צְמַח־שָׁסְמוּ, וּבִתּוֹךְ הָעֵץ
יִתְחַבֵּא מַחִית־פְּרָא, בְּצִיד־פְּחָדִים לְבוֹ עֲלִי.

מִן שְׁלִישֵׁי – מְנַעִים בְּזֶמֶר: הַקְּדוּשׁוֹת לְבַחֲוֹרוֹת,
שִׁיר לִידִיד עַל מִשְׁתַּה יֵינ, חֲדוּדוֹ עוֹקֵץ מְרוֹת,
שִׁיר נְעִים הוּא לְאֻנָּים בְּגִיב שְׁקוּף סַח בְּרוּרוֹת;
אֵךְ רַק בְּסִפּוֹר מְלֹא־הֶדֶר יִתְנַלֶּה פִּיטְךָדוּרוֹת.

שֶׁבַע מְכַאֵב, אֵךְ לְמַד צַעַר רוּחַ לוֹ עֲלִיוֹן נְרָם,
יַעֲבֹד אֶת הַנּוֹבְחָרֵת, לְקַטְנוֹת דְּבוֹ לֹא שָׁם,
בְּתַהֲלָה שְׁלֵה וְשִׁבַּח צָר הוּא יִצִּירוֹת־עוֹלָם.
כֹּל מִיִּתְרֵי נִבְלוּ יִרְיעוּ, יְרוּמָמָנָה עַל כָּלָם.

מִי אֲנִי עֲכָשׁוֹ תְדַעוּ: נֶאֱמַן לָהּ לְאַחַת,
וּמִפְּעַל פִּיטָן בְּיָדֵי הוּא, אֵינן בּוֹ פָּגָם וְאֵינן חַתַּת.
כֹּל חַיִּי שְׁלֵי בְּיָדֶיהָ, וְהִיא כְּפִנְתֵּר אַכּוֹר תְּשֻׁלֵּט,
אֲעֻנְדָנָה שִׁיר הַשִּׁבַּח וְתַהֲלָה לְעוֹלָמֵי עַד.

שִׁיר לְאַהֲבָה שִׁירֵי לִי, לְבִרְטָהוֹרִים לָהּ יִחַרְד.
אֵינן מְלָה אוֹתָהּ תִּבְיַע, אֵךְ הַמְּנַנִּינָה בְּלִבָּד.
מַה נִּפְלָא גוֹרֵל פִּיטָן! הוּא יְרוּמָמָנוּ בְּמַתִּי־עַד;
אֵךְ נִכּוֹנוּ לוֹ גַּם פְּנַע רַע, וּמְעַלְבוֹן יִפְחַד.

אַהֲבָה, מִי מְשִׁינֶיהָ? הָאוֹהֵב אֵךְ הוּא יִשְׁיג!
הַחֲכָם לְשׁוֹנוֹ אֶלְמַת, אֲנִן יֵט וְלֹא יִסִּיק.
גַּם בְּטָמְאָתוֹ שְׁקוּעַ, בְּעַל תְּאַנָּה וְתִיק,
עַל אַהֲבָה טְהוֹרָה יִתְנַעֲנַע כְּעַל חֲלוֹם רְחוּק, עֲתִיק.